

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาสินเชื่อเกษตรกร

บทนี้จะศึกษาถึงวิธีการพิจารณาสินเชื่อเกษตรกรของสถาบันการเงินแต่ละแห่ง
การพิจารณาให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือ ธ.ก.ส. ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อส่งเสริมอาชีพหรือการดำเนินงานของเกษตรกรกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตร

การให้บริการเงินกู้ของธนาคารเพื่อการเกษตรฯ แบ่งออกเป็น 2 ทางคือ

1. ให้แก่เกษตรกรซึ่งเป็นลูกค้าของธนาคารโดยตรง
2. ให้แก่เกษตรกรโดยผ่านสถาบันของเกษตรกร คือ สหกรณ์การเกษตรและ

กลุ่มเกษตรกร

ในที่นี้จะกล่าวถึงการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรซึ่งเป็นลูกค้าของธนาคารโดยตรง
เท่านั้น

เงินกู้ของ ธ.ก.ส. มี 3 ประเภทคือ

1. เงินกู้ระยะสั้น ใ้แก่เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานในการเกษตร
สำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ เช่น

ก. ค่าพันธุ์พืช ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูและโรคพืช อาหารสัตว์ วัสดุการเกษตร
อย่างอื่น ค่าเครื่องมือ ค่าซ่อมแซม ค่าซื้อปลูสัตว์หรือสัตว์ปีกหรือสัตว์น้ำเพื่อเลี้ยงขาย
และค่าจ้างเกี่ยวกับการเกษตร

- ข. ค่าใช้จ่ายในการเตรียมเพื่อขายผลผลิตการเกษตรซึ่งอยู่กึ่งผลิตขึ้น
- ค. ค่าเช่าเกี่ยวกับการเกษตร เฉพาะที่ต้องชำระด้วยเงินสด
- ง. ค่าภาษีอากรเกี่ยวกับการเกษตร
- จ. ค่าบริการต่าง ๆ เกี่ยวกับการเกษตร
- ฉ. ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนตามที่จำเป็น

2. เงินกู้ระยะปานกลาง ได้แก่เงินกู้เพื่อการลงทุนในสินทรัพย์การเกษตร ซึ่งโดยปกติใช้ประโยชน์ได้เกินกว่าฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ เช่น

- ก. มุกเบิกหรือจัดทำให้ที่ดินใช้ในการเกษตรได้ หรือซื้อที่ดินการเกษตร
- ข. สร้างหรือปรับปรุงแหล่งน้ำ ประตูกักน้ำ
- ค. ทำสวน
- ง. วางรูปประกอบการเกษตรขึ้นใหม่เพื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น
- จ. ซื้อสัตว์ใช้งาน หรือซื้อเครื่องมือขนาดใหญ่ เครื่องสูบน้ำ เครื่องจักรกล อุปกรณ์การขนส่ง และอุปกรณ์อื่น ๆ เกี่ยวกับการเกษตร
- ฉ. ซื้อหรือสร้างหรือปรับปรุงบ้าน โรงเรียน และสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ เกี่ยวกับการเกษตร

- ช. ลงทุนในการเลี้ยงปศุสัตว์ สัตว์ปีก หรือสัตว์น้ำ
 - ซ. ชำระหนี้สินเดิมเกี่ยวกับการเกษตร
3. เงินกู้ระยะยาว แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

- ก. เงินกู้ระยะยาวเพื่อชำระหนี้สินเดิม นำไปชำระหนี้สินเดิมและไถ่ถอนกรรมสิทธิ์ที่ดินการเกษตร
- ข. เงินกู้ระยะยาวเพื่อพัฒนาการเกษตร นำไปลงทุนทำการเกษตรซึ่งต้องใช้เวลานานจึงจะได้ผลคุ้มค่าการลงทุน เช่น การลงทุนเลี้ยงสัตว์ ปรับปรุงที่ดินและแหล่งน้ำ การทำสวนผลไม้ยืนต้น การซื้อเครื่องจักรกลการเกษตร

เกษตรกรชาวไร่อ้อยมีความต้องการเงินกู้ระยะสั้น ทั้งนี้ เพราะอ้อยเป็นพืชไร่ที่ให้ผลผลิตภายใน 1 ปี เมื่อเก็บผลผลิตแล้วก็สามารถนำเงินมาชำระหนี้ได้ อย่างไรก็ตาม

กิติ ชาวไร่อาจจะกู้เงินระยะปานกลางหรือระยะยาวเพื่อนำไปทำอย่างอื่นได้

ผู้ที่กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรฯ จะต้องขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขา ซึ่งมีวิธีการดังนี้

ก. ผู้ขอขึ้นทะเบียนต้องแสดงความประสงค์ว่า จะเข้าอยู่ในสังกัดกลุ่มลูกค้าที่มีอยู่เดิม หรือกลุ่มลูกค้าที่ตั้งขึ้นใหม่ซึ่งตนอยู่ใกล้เคียง

ข. ที่ประชุมกลุ่มลูกค้า จะพิจารณาคัดเลือกผู้ที่มีลักษณะถูกต้องและเห็นว่สมควร (ซึ่งต้องมีคุณสมบัติตามข้อบังคับ ฉบับที่ 7) โดยผู้ขอขึ้นทะเบียนต้องได้รับมติรับรองจากที่ประชุมกลุ่มลูกค้าด้วยคะแนนเสียง เกินกึ่งจำนวนของลูกค้าทั้งหมดในกลุ่มนั้น

ค. ผู้ขอขึ้นทะเบียนต้องเข้าประชุมรับการอบรมจากพนักงานธนาคาร เพื่อจะได้เข้าใจในข้อบังคับและระเบียบของ ธ.ก.ส. เกี่ยวกับการให้เกษตรกรกู้เงิน

ง. ผู้ขอขึ้นทะเบียนซึ่งที่ประชุมกลุ่มลูกค้าได้รับรองแล้วนั้น พนักงานธนาคารจะไปสอบสวนที่บ้านและนาไร่ เพื่อแนะนำผู้ขอขึ้นทะเบียนทำรายการขอขึ้นทะเบียนโดยถูกต้องเสนอผู้จัดการสาขา เมื่อผู้จัดการสาขาพิจารณาเห็นสมควรก็จะรับผู้นั้นขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขา โดยให้สังกัดอยู่ในกลุ่มลูกค้าที่ได้มีมติรับรองนั้น

สำหรับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาดินเชื่อ ธ.ก.ส. ได้วางระเบียบเกี่ยวกับคุณสมบัติผู้ขอกู้ วงเงินกู้ หลักประกัน ระยะเวลาใช้คืน อัตราดอกเบี้ย และรายละเอียดอื่น ๆ ไว้ในข้อบังคับแห่งประเภทเงินกู้ นั้น ๆ ได้แก่

ข้อบังคับฉบับที่ 7 ว่าด้วยการให้เกษตรกรกู้เงินระยะสั้นและระยะปานกลาง
สำหรับการเกษตร

ข้อบังคับฉบับที่ 16 ว่าด้วยการให้เกษตรกรกู้เงินระยะยาวเพื่อชำระหนี้สินเดิม

ข้อบังคับฉบับที่ 25 ว่าด้วยการให้เกษตรกรกู้เงินระยะยาวเพื่อพัฒนาการเกษตร

จะได้แสดงระเบียบในการพิจารณาดินเชื่อเกษตรระยะสั้น ระยะปานกลางไว้ในตารางที่ 22 และสินเชื่ระยะยาวในตารางที่ 23 สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ อันไม่เกี่ยวกับการพิจารณาให้สินเชื่อโดยตรง ได้ระบุไว้ในระเบียบข้อบังคับของธนาคาร จึง

ไม่น่ามากล่าวไว้ในที่นี้

ตารางที่ 22 ระเบียบในการพิจารณาเงินเชื่อ เกษตรระยะสั้นและระยะปานกลางของธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

	เงินกู้ระยะสั้น	เงินกู้ระยะปานกลาง
ก. คุณสมบัติผู้ขอกู้	<p>เกษตรกรผู้มีคุณสมบัติตามข้อบังคับฉบับที่ 7 ซึ่งสาขารับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าแล้ว โดยมีลักษณะดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีสัญชาติไทย 2. มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ 3. เป็นเกษตรกร 4. มีความชำนาญหรือได้รับการฝึกอบรมในการเกษตรมาแล้วพอสมควร 5. มีที่ดินที่อยู่และประกอบการเกษตรส่วนใหญ่ในท้องที่ดำเนินงานของสาขาซึ่งตนขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้ามาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี 6. โดยปกติเป็นผู้ก่อให้เกิดผลผลิตการเกษตรเพื่อขายในปีหนึ่ง ๆ เป็นมูลค่าพอสมควร 	<p>มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ขอกู้เงินระยะสั้น</p>

ตารางที่ 22 (ต่อ)

	เงินกู้ระยะสั้น	เงินกู้ระยะปานกลาง
	<p>7. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีชื่อเสียงดี ขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ และรู้จักประหยัด</p> <p>8. ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ</p> <p>9. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือมีหนี้สินล้นพ้นตัว</p> <p>10. ไม่เคยถูกให้ออกจากการเป็นลูกค้าประจำสาขาใดๆ มาก่อน</p>	
ข. วัตถุประสงค์เงินกู้	<p>เพื่อลงทุนในพืชผลที่เพาะปลูกกันเป็นหลักใหญ่ในท้องถิ่นนั้น (เงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลัก) หรือกู้เพื่อลงทุนในผลิตผลอื่น ๆ และเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือนตามความจำเป็น (เงินกู้ระยะสั้นเพื่อการอื่น)</p>	<p>เพื่อการลงทุนในทรัพย์สินการเกษตรซึ่งใช้ประโยชน์ได้เกินกว่าฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ เช่น ซื้อเครื่องจักรการเกษตร</p>
ค. วงเงินกู้	<p>ไม่เกิน 60% แห่งราคาประเมินของผลิตผลเฉพาะส่วนเพื่อขายซึ่งผลิตด้วยเงินกู้นั้น แต่ต้องไม่เกิน 12,000 บาท</p>	<p>กำหนดจากความต้องการเงินกู้ตามแผนงานผลิต รายได้และความสามารถในการชำระหนี้ ยกเว้นกู้ไปชำระหนี้สินเดิมกู้ได้ไม่เกิน 10,000 บาท ทั้งนี้</p>

ตารางที่ 22 (ต่อ)

	เงินกู้ระยะสั้น	เงินกู้ระยะปานกลาง
ง. หลักประกัน	<p>ประกอบด้วยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ได้จำนองต่อเจ้าหนี้รายอื่น ๆ ซึ่งมีราคาประเมินไม่น้อยกว่า 2 เท่าของจำนวนเงินกู้ แต่ราคาชั้นสูงไม่เกิน 200,000 บาท 2. เงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลักในวงเงินไม่เกิน 12,000 บาท ซึ่งผู้กู้ไม่มีหลักประกันตามข้อ (1) ให้ลูกค้ายในกลุ่มเดียวกันรวมกันค่าประกันอย่างลูกหนี้รวม 3. เงินกู้ระยะสั้นเพื่อการอื่น หรือเงินกู้ระยะปานกลางในวงเงินไม่เกิน 12,000 บาท ซึ่งผู้กู้ไม่มีหลักประกันตามข้อ (1) จะต้องมียุทธการรายอื่น ๆ ซึ่งธนาคารเห็นสมควรเป็นผู้ค้ำประกันอย่างน้อย 2 คน 	<p>เงินกู้ระยะสั้นและระยะปานกลางของผู้กูรายหนึ่ง ๆ ในขณะใดขณะหนึ่งจะเกิน 100,000 บาทไม่ได้</p> <p>พ่วงองเดียวกับเงินกู้ระยะสั้น</p>

ตารางที่ 22 (ต่อ)

	เงินกู้ระยะสั้น	เงินกู้ระยะปานกลาง
จ. ระยะเวลาใช้คืน	ภายใน 12 เดือนนับแต่วันกู้ แต่อาจผ่อนผันได้ไม่เกิน 18 เดือน หากมีเหตุจำเป็นและธนาคารอนุมัติ	กำหนดระยะเวลาการชำระคืนโดยคำนึงถึงอายุการใช้ประโยชน์ของสินทรัพย์ที่ใช้เงินกู้ จำนวนของเงินกู้ รายได้และความสามารถชำระหนี้ของผู้กู้ภายในเวลา 3 ปี เว้นแต่กรณีที่มีเหตุผลพิเศษอาจผ่อนผันให้ชำระคืนภายใน 5 ปี นับแต่วันกู้
ฉ. อัตราดอกเบี้ย	ร้อยละ 12 ต่อปี ไม่ทบต้น	ร้อยละ 12 ต่อปี ไม่ทบต้น

ตารางที่ 23 ระเบียบในการพิจารณาดินเชื่อเกษตรกรระยะยาวของธนาคาร
เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

	เงินกู้ระยะยาวเพื่อพัฒนาการ เกษตรกร	เงินกู้ระยะยาวเพื่อชำระ หนี้สินเดิม
ก. คุณสมบัติผู้ขอกู้	<p>เกษตรกรผู้มีคุณสมบัติตามข้อบังคับฉบับที่ 25 ซึ่งสาขารับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้านำแล้วโดยมีลักษณะดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีสัญชาติไทย 2. มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ 3. เป็นเกษตรกร 4. มีความชำนาญหรือได้รับการฝึกอบรมในการเกษตรมาแล้วพอสมควร 5. มีที่ดินที่อยู่และประกอบกิจการเกษตรส่วนใหญ่ในท้องที่ดำเนินงานของสาขาซึ่งตนขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้านำแล้วเป็นเวลายาวไม่น้อยกว่า 1 ปี 6. โดยปกติเป็นผู้ก่อให้เกิดผลผลิตการเกษตรเพื่อขายในปีหนึ่งๆ เป็นมูลค่าพอสมควร 7. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีชื่อเสียงที่ขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพและรู้จักประหยัด 	<p>เกษตรกรผู้มีคุณสมบัติตามข้อบังคับฉบับที่ 16 ซึ่งสาขารับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้านำแล้ว ข้อแตกต่างของลูกค้านำตามข้อบังคับนี้กับข้อบังคับฉบับที่ 25 คือลูกค้านำประเภทนี้ไม่มีรายได้เหลือเพื่อขาย</p>

ตารางที่ 23 (ต่อ)

	เงินกู้ระยะยาวเพื่อพัฒนาการเกษตร	เงินกู้ระยะยาวเพื่อชำระหนี้สินเดิม
<p>ข. วัตถุประสงค์เงินกู้</p>	<p>8. ไม่เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ</p> <p>9. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว</p> <p>10. ไม่เคยถูกให้ออกจากการเป็นลูกค้าประจำสาขาใด ๆ มาก่อน</p> <p>นำไปลงทุนทำการเกษตรซึ่งต้องใช้เวลานานจึงจะได้ผลตอบแทน</p> <p>คุ้มครองการลงทุน มี 4 กรณี</p> <p>1. บุกเบิกปรับปรุงที่ดินและแหล่งน้ำ</p> <p>2. การผลิตการเกษตรซึ่งใช้ระยะเวลากว่า 3 ปีจึงจะได้ผลคุ้มครองการลงทุน เช่น การทำสวนผลไม้ การจำเป็นเลี้ยงสัตว์ ฯ</p> <p>3. การซื้อเครื่องจักรกลการเกษตร รถแทรกเตอร์ เครื่องสีข้าว ฯ</p> <p>4. การก่อสร้างโรงสี ฉาง อาคารทำการเกษตร</p>	<p>มี 2 กรณี</p> <p>1. เพื่อชำระหนี้สินเดิม โดยหนี้สินนั้นเกิดจากเหตุสุจริตและจำเป็น</p> <p>2. เพื่อไถ่ถอนหรือรับโอนที่ดินทำการเกษตรซึ่งเดิมเป็นของตนเองหรือของบิดามารดา แต่ได้ตกเป็นของผู้อื่นด้วยเหตุสุจริตและจำเป็น</p> <p>ในการกู้เงินตาม (1) หรือ (2) นั้น ผู้กู้จะกู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานเกษตรหรือลงทุนในสินทรัพย์การเกษตรตามที่จำเป็นหรือเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการของอสังหาริมทรัพย์ แก่ธนาคารควมไปก็ได้</p>

ตารางที่ 23 (ต่อ)

	เงินกู้ระยะยาวเพื่อพัฒนาการเกษตร	เงินกู้ระยะยาวเพื่อชำระหนี้สินเดิม
ค. วงเงินกู้	<p>กำหนดจาก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความต้องการเงินกู้ระยะยาวตามโครงการที่ผู้กู้เสนอ 2. รายได้และความสามารถชำระหนี้ของผู้กู้ <p>ทั้งนี้ จำนวนเงินต้องไม่น้อยกว่า 10,000 บาท และต้องไม่เกิน 2,000,000 บาท</p>	<p>กำหนดจาก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ภาระในการชำระหนี้สินเดิมหรือรับโอนที่ดินการเกษตรจากผู้อื่น 2. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเกษตรและการลงทุนในสินทรัพย์การเกษตรเท่าที่จำเป็น 3. ค่าใช้จ่ายในการจัดจ้างของอสังหาริมทรัพย์แก่ธนาคารเพื่อเป็นหลักประกันเงินกู้ 4. ความสามารถชำระหนี้ของผู้กู้ ทั้งนี้ จำนวนเงินสูงสุดของเงินกู้แต่ละรายต้องไม่เกิน 40,000 บาท
ง. หลักประกัน	<p>อสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ได้จำนองต่อเจ้าหนี้รายอื่น ๆ ซึ่งมีราคาประเมินไม่น้อยกว่า 2 เท่าของจำนวนเงินกู้ นอกจากนี้ธนาคารอาจจะให้มีผู้ค้ำประจำสาขาเป็นผู้ค้ำประกันด้วยอย่างน้อยหนึ่งคนหรือมากกว่าหนึ่งคนก็ได้</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. อสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ได้จำนองต่อเจ้าหนี้รายอื่น ซึ่งมีราคาไม่น้อยกว่า 2 เท่าของเงินกู้ แต่ราคาชั้นสูงไม่เกิน 100,000 บาท 2. มีเกษตรกรลูกค้ำธนาคารอย่างน้อย 2 คนเป็นผู้ค้ำประกัน

ตารางที่ 23 (ต่อ)

	เงินกู้ระยะยาวเพื่อพัฒนาการเกษตร	เงินกู้ระยะยาวเพื่อชำระหนี้สินเดิม
จ. ระยะเวลาใช้คืน	กำหนดระยะเวลาการชำระคืน โดยคำนึงถึงอายุการใช้ประโยชน์ของสินทรัพย์ที่ใช้เงินกู้ จำนวนเงินกู้ และความสามารถชำระหนี้ของผู้กู้ ภายในเวลา 15 ปี เว้นแต่กรณีที่มีเหตุผลพิเศษ อาจผ่อนผันให้ชำระคืนภายใน 20 ปี นับแต่วันกู้ โดยมีระยะเวลาปลอดหนี้ไม่เกิน 5 ปีแรก	กำหนดระยะเวลาการชำระคืน โดยคำนึงถึงจำนวนเงินกู้ รายได้และความสามารถชำระหนี้ของผู้กู้ภายในเวลา 10 ปี นับแต่วันกู้
ฉ. อัตราดอกเบี้ย	ร้อยละ 12 ต่อปี ไม่ทบต้น	ร้อยละ 12 ต่อปี ไม่ทบต้น

การพิจารณาให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์เริ่มมีบทบาทในการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรเป็นครั้งแรกเมื่อปี 2506 โดยธนาคารกรุงเทพ จำกัด เป็นผู้ริเริ่มดำเนินการในด้านนี้ ปัจจุบันทุก ๆ ธนาคารได้เข้ามามีส่วนร่วมในการอำนวยสินเชื่อเพื่อการเกษตรทั้งสิ้น ในการดำเนินงานสินเชื่อการเกษตรของธนาคารต่าง ๆ จะกล่าวรวม ๆ กันไป เพราะไม่ว่าธนาคารใดก็ตามก็ถือหลักดำเนินงานอันเดียวกันทั้งสิ้น อาจแตกต่างกันบ้างในทางปฏิบัติแต่ละท้องถิ่น เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน แต่ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะหลักในการดำเนินงานโดยทั่วไปในการพิจารณาให้สินเชื่อการเกษตรของธนาคารพาณิชย์

เพื่อให้เกษตรกรทุกชั้น ได้รับประโยชน์จากระบบสินเชื่ออย่างทั่วถึงกัน ธนาคารได้จำแนกบริการค้ำนี้ออกไปเป็น 2 ประเภทคือ

1. สินเชื่อการเกษตรประเภทรายบุคคล เกษตรกรรายใหญ่มีเนื้อที่ประกอบการเป็นของตนเอง มีอาณาเขตกว้างขวาง แต่ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการเพาะปลูกหรือขยายงานและปรับปรุงกิจการของตนเองให้ดียิ่งขึ้น เกษตรกรดังกล่าวนี้จะมาติดต่อขอกู้เงินจากธนาคารได้ โดยผู้กู้จะต้องเขียนโครงการของตนในแบบฟอร์มของธนาคาร แจ้งวัตถุประสงค์ในการขอกู้เงิน ประวัติการค้าดำเนินงาน ที่ตั้งของที่ประกอบการ ความสามารถในการชำระเงินคืน ตลอดจนจำนวนหลักทรัพย์ที่จะนำมาเป็นหลักประกันและรายละเอียดอื่น ๆ เมื่อเจ้าหน้าที่เกษตรได้พิจารณาโครงการของผู้ขอกู้และเห็นว่าทุกอย่างเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของธนาคาร ก็จะนัดวันไปสำรวจกิจการของผู้ขอกู้ ที่ประกอบการ พร้อมทั้งประเมินราคาหลักทรัพย์ที่จะใช้เป็นประกันการกู้เงิน โดยจะพิจารณาถึงองค์ประกอบดังต่อไปนี้คือ

- ก. ที่ตั้งและเนื้อที่ประกอบการ
- ข. ความอุดมสมบูรณ์ของดินและความเหมาะสมในการปลูกพืช
- ค. ภูมิประเทศและสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป
- ง. ความสะดวกในเรื่องการชลประทานและคมนาคม
- จ. ชนิดของพืชและจำนวนเนื้อที่เพาะปลูก
- ฉ. รายได้และรายจ่ายของครอบครัวแต่ละปี
- ช. ประมาณผลผลิตที่จะผลิตได้ และความสามารถในการชำระคืน
- ซ. ประวัติการค้าดำเนินงาน ความซื่อสัตย์ และภาวะหนี้สิน
- ฅ. ราคาทรัพย์สินที่ใช่เป็นหลักประกันเงินกู้

หลังจากที่เจ้าหน้าที่เกษตร ได้สำรวจกิจการดังกล่าวแล้ว ก็จะเสนอให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณา เมื่อพิจารณาอนุมัติแล้ว เจ้าหน้าที่เกษตรก็จะแจ้งให้ผู้ขอกู้ทราบ พร้อมทั้งจัดเตรียมการจดทะเบียนจำนวนของหลักทรัพย์และกำหนดวันให้ผู้ขอกู้มารับเงินที่ธนาคาร

2. สิ้นเชื่อการเกษตรประเภทสมาชิกกลุ่ม เกษตรกรรายย่อยที่มีเนื้อที่ ประกอบการน้อย หรือไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ทั้งยังขาดเงินทุนในการดำเนินการเกษตร ช่วงฤดูกาลหนึ่ง ๆ จะขอเงินจากธนาคารได้โดยรวมกันเป็นกลุ่ม

วิธีการจัดตั้งกลุ่ม ธนาคารจะให้เกษตรกรที่อยู่ใกล้เคียงกันในหมู่บ้านตำบล เดียวกัน ซึ่งมีฐานะไร้ร่เยียนกันและมีความคุ้นเคยเชื่อถือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี รวมกลุ่ม กันด้วยความสมัครใจที่จะทำงานร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน โดยจำกัดว่ากลุ่มหนึ่งจะต้อง มีเกษตรกรไม่ต่ำกว่า 5 คน และไม่เกิน 20 คน จำนวนที่สะดวกที่สุดควรอยู่ในระหว่าง 10 - 20 คน เกษตรกรทุกคนในกลุ่มเดียวกันจะต้องรับผิดชอบในหนี้สินที่กู้ยืมจากธนาคาร ร่วมกัน เมื่อเกษตรกรเข้าใจแล้วก็ให้เสนอความจำนงมายังธนาคาร เจ้าหน้าที่เกษตร ของธนาคารจะนัดวันออกไปทำการสำรวจฐานะความเป็นอยู่และสภาพการประกอบอาชีพ ของสมาชิกในกลุ่มแต่ละคน (เช่นเกี่ยวกับการสำรวจการขอของเกษตรกรรายบุคคล) และ เสนอรายงานชี้แจงเหตุผลไปยังผู้จัดการสาขา ในกรณีที่ธนาคารพิจารณาอนุมัติเงินกู้ ให้แก่เกษตรกรในแต่ละกลุ่ม เจ้าหน้าที่เกษตรจะแจ้งให้กลุ่มทราบและเรียกประชุมเพื่อ รับทราบวิธีการที่ต้องปฏิบัติต่อไป

สำหรับระเบียบในการพิจารณาให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ จะแสดงไว้ใน ตารางที่ 24 โดยแบ่งตามประเภทของสินเชื่อที่ให้เกษตรกรรายบุคคลและรายกลุ่ม

ตารางที่ 24 ระเบียบในการพิจารณาสินเชื่อเกษตรของธนาคารพาณิชย์

	เกษตรกรรายบุคคล	เกษตรกรรายกลุ่ม
ก. คุณสมบัติผู้ขอกู้	1. เป็นเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการเกษตรโดยแท้จริง 2. ประกอบอาชีพอยู่ในจังหวัดที่ธนาคารขยายงานไปถึงแล้ว 3. มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านกิจการเกษตรเป็นอย่างดี	มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับเกษตรกรรายบุคคลตั้งแต่ข้อ 1 - 7 8. เป็นเจ้าของหรือเช่าที่ดินประกอบอาชีพที่มีขนาดเพียงพอแก่การลงทุน

ตารางที่ 24 (ต่อ)

	เกษตรกรรายบุคคล	เกษตรกรรายกลุ่ม
ข. วางเงินกู้	<p>4. มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี บริบูรณ์และไม่เกิน 60 ปี</p> <p>5. มีความสามารถที่จะใช้เงินกู้ จากธนาคารให้เป็นประโยชน์</p> <p>6. เป็นผู้มีความประพฤติดี ชยัน ขันแข็งในการประกอบอาชีพ</p> <p>7. ไม่มีหนี้สินส่วนตัว</p> <p>8. เป็นเจ้าของที่ดินที่มีขนาด เพียงพอแก่การลงทุน ขอกู้ได้ไม่จำกัดวงเงิน ขึ้นกับวัตถุประสงค์ ประสงค์ในการขอกู้และความจำเป็น ของโครงการผลิตของผู้ขอ</p>	<p>9. ปลูกพืชชนิดเดียวกันและตั้ง บ้านเรือนประกอบกิจการอยู่ใน ท้องถิ่นใกล้เคียงกับสมาชิกใน กลุ่มเดียวกันนั้น</p> <p>1. กรณีที่ไม่มีที่ดินเป็นกรรม- สิทธิ์ของตนเองและไม่มีหลัก ประกันอื่น ๆ ขอได้ไม่เกินวงเงิน ไม่เกินรายละ 3,000 บาท</p> <p>2. กรณีที่มีหลักประกัน อาจ จะขอเงินเพิ่มเติมในวงเงิน ที่สูงกว่า 3,000 บาทได้</p> <p>กรณีไม่มีอสังหาริมทรัพย์เป็น หลักประกัน ให้สมาชิกทุกคน ในกลุ่มเดียวกันทำหนังสือคำ ประกันร่วมกันรวมทั้งมอบผลิต ผลที่ตนผลิตได้เป็นหลักประกัน การกู้ยืม</p>
ค. หลักประกัน	<p>อสังหาริมทรัพย์อันได้แก่ที่ดินหรือ สิ่งปลูกสร้าง ในบางรายอาจจัด ให้มีบุคคลค้ำประกัน</p>	

ตารางที่ 24 (ต่อ)

	เกษตรกรรายบุคคล	เกษตรกรรายกลุ่ม
ง. ระยะเวลาใช้คืน	เงินกู้ระยะสั้น ชำระคืนไม่เกิน 1 ฤดูพืชผลหรืออย่างมากไม่เกิน 12 เดือน เงินกู้ระยะปานกลาง หรือระยะ ยาว ชำระคืนไม่เกิน 5 ปี ใน แต่ละปีผ่อนชำระเป็นรายงวด จำนวนมากน้อยขึ้นกับความสามารถ ในการชำระหนี้ของลูกค้า	ทำนองเดียวกันกับการให้กู้แก่ เกษตรกรรายบุคคล
จ. อัตราดอกเบี้ย	เงินกู้ระยะสั้น ร้อยละ 12 ต่อปี (ไม่ทบต้น) เงินกู้ระยะปานกลาง หรือระยะ ยาว ร้อยละ 12-15 ต่อปี (ไม่ทบต้น)	ทำนองเดียวกันกับการให้ กู้แก่เกษตรกรรายบุคคล

การพิจารณาให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของสหกรณ์การเกษตร

สหกรณ์การเกษตร คือ สหกรณ์ที่ชาวไร่ชาวนารวมกันจัดตั้งขึ้น มีวัตถุประสงค์ที่จะแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิก และยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีกว่าเดิม หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้สินเชื่อของสหกรณ์การเกษตร ประกอบด้วย

- ก. ประเภทของเงินกู้ ระยะสั้นและระยะปานกลาง
ข. การให้เงินกู้ ให้เฉพาะสมาชิกเท่านั้น

ค. สมาชิกผู้กู้

สหกรณ์การเกษตรจะพิจารณาเกี่ยวกับ

1. ความซื่อสัตย์
2. ความสามารถในการประกอบอาชีพ
3. ความมั่นคงของครอบครัว โดยพิจารณาถึงอายุ สุขภาพ และจำนวนคนในครัวเรือน

ง. ความสามารถในการชำระหนี้ สหกรณ์การเกษตรจะพิจารณาสมาชิกผู้กู้เกี่ยวกับ

1. ประกอบอาชีพการเกษตรประเภทใดเป็นหลัก
2. เนื้อที่ที่ใช้ในการประกอบอาชีพ
3. ผลผลิตคืออะไร
4. รายได้ที่ได้รับจากการประกอบอาชีพทางการเกษตร
5. รายจ่ายในการประกอบอาชีพ
6. ค่าใช้จ่ายของครอบครัว
7. รายได้สุทธิของสมาชิกผู้กู้

จ. ทรัพย์สินของผู้กู้

เพื่อประกอบการพิจารณาว่า ควรจะให้เงินกู้เพียงใด สหกรณ์การเกษตรจะพิจารณาทรัพย์สินของสมาชิกผู้กู้ ดังนี้

1. ที่ดินของสมาชิกมีการขุดประทานหรือไม่
2. สิ่งปลูกสร้างเช่น บ้าน ยุ้งฉาง มีความมั่นคงเพียงใด
3. ผลผลิตจากไร่นาสม่ำเสมอหรือไม่
4. ปศุสัตว์ รวมทั้งสัตว์พาหนะสำหรับใช้งาน และ หมู เป็ด ไก่ ซึ่งเลี้ยงไว้เพื่อขายหรือเป็นอาหารในครอบครัว
5. เครื่องมือเครื่องใช้รถไถ เครื่องยนต์สูบน้ำ ฯลฯ
6. ทรัพย์สินอื่น ๆ เช่น ทองรูปพรรณ เงินสดในมือ รวมทั้งพืชผลที่ยังไม่ได้ขาย

สำหรับระเบียบในการพิจารณาให้สินเชื่อแก่เกษตรกร สหกรณ์การเกษตรได้วางระเบียบเกี่ยวกับคุณสมบัติผู้ขอกู้ วงเงินกู้ หลักประกัน ระยะเวลาใช้คืน อัตราดอกเบี้ย และรายละเอียดอื่น ๆ ไว้ในระเบียบของสหกรณ์การเกษตรว่าด้วยการให้เงินกู้ระยะสั้น และระยะปานกลางแก่สมาชิก ซึ่งจะแสดงไว้ในตารางที่ 25

ตารางที่ 25 ระเบียบในการพิจารณาดินเชื่อเกษตรกรของสหกรณ์การเกษตร

	เงินกู้ระยะสั้น	เงินกู้ระยะปานกลาง
ก. คุณสมบัติผู้ขอกู้	<p>เกษตรกรผู้มีคุณสมบัติตามข้อบังคับของสหกรณ์ซึ่งสหกรณ์รับเป็นสมาชิกแล้ว โดยมีลักษณะดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นเกษตรกร บรรลุนิติภาวะ และมีสัญชาติไทย 2. เป็นผู้ซื้อสัจสุจริต มีชื่อเสียงดี ชยันต์แข็งในการประกอบอาชีพ และรู้จักประหยัด 3. ตั้งบ้านเรือนและดำเนินงานเกษตรกรรวมภายในท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปี 4. ทำการเกษตรในที่ดินขนาดพอสมควรและมีรายได้จากการเกษตรพอที่จะชำระหนี้ตามข้อผูกพันที่มีต่อสหกรณ์ได้ 5. ไม่เป็นคนทุพพลภาพ วิกจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ 	<p>มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ขอกู้เงินระยะสั้น</p>

ตารางที่ 25 (ต่อ)

	เงินกู้ระยะสั้น	เงินกู้ระยะปานกลาง
ข. วัตถุประสงค์เงินกู้	<p>6. ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว</p> <p>7. ไม่เคยถูกให้ออกจากสหกรณ์ใด ๆ โดยมีความผิด</p> <p>เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานในการเกษตรสำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ เช่น ก. ค่าพันธุ์พืช ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืชและค่าจ้างเกี่ยวกับการเกษตร</p> <p>ข. ค่าใช้จ่ายในการเตรียมเพื่อขายผลผลิตผลการเกษตรที่ผู้กู้ผลิตขึ้น</p> <p>ค. ค่าเช่าเกี่ยวกับการเกษตร เฉพาะที่ต้องชำระด้วยเงินสด</p> <p>ง. ค่าภาษีอากรเกี่ยวกับการเกษตร</p> <p>จ. ค่าบริการต่าง ๆ เกี่ยวกับการเกษตร</p> <p>ฉ. ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนตามที่จำเป็น</p>	<p>เพื่อการลงทุนในทรัพย์สินการเกษตรซึ่งโดยปกติใช้ประโยชน์ได้เกินกว่าฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ เช่น</p> <p>ก. บุกเบิกหรือปรับปรุงที่ดินหรือซื้อที่ดินการเกษตร</p> <p>ข. สร้างหรือปรับปรุงแหล่งน้ำประตูกักน้ำ</p> <p>ค. ทำสวน</p> <p>ง. วางรูปประกอบการเกษตรขึ้นใหม่เพื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น</p> <p>จ. ซื้อสัตว์ใช้งานและอุปกรณ์อื่น ๆ เกี่ยวกับการเกษตร</p> <p>ฉ. ซื้อหรือสร้างสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ เกี่ยวกับการเกษตร</p> <p>ช. ลงทุนในการเลี้ยงปศุสัตว์ สัตว์ปีกหรือสัตว์น้ำ</p> <p>ซ. ชำระหนี้สินเดิมเกี่ยวกับการเกษตร</p>

ตารางที่ 25 (ต่อ)

	เงินกู้ระยะสั้น	เงินกู้ระยะปานกลาง
ค. วงเงินกู้	กำหนดจากความเห็นชอบของคณะกรรมการวินิจฉัยเงินกู้ แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 60 ของราคาผลิตผลที่สมาชิกมอบให้สหกรณ์ขาย	กำหนดจากความเห็นชอบของคณะกรรมการวินิจฉัยเงินกู้ โดยคำนึงถึงความต้องการเงินกู้ตามแผนงานผลิต รายได้และความสามารถในการชำระหนี้ ยกเว้นไปชำระหนี้สินเดิมกู้ได้ไม่เกิน 5,000 บาท ทั้งนี้ยอดเงินกู้ระยะสั้นและระยะปานกลางของผู้รายหนึ่ง ๆ ในขณะใดขณะหนึ่งต้องไม่เกิน 40,000 บาท
ง. หลักประกัน	<p>ประกอบด้วยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> อสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ได้จำนองต่อเจ้าหนี้รายอื่น ๆ ซึ่งมีราคาไม่น้อยกว่า 2 เท่าของเงินกู้ แต่ราคาชั้นสูงไม่เกิน 80,000 บาท การค้ำประกันร่วมกันทั้งกลุ่มอย่างลูกหนี้รวม สมาชิกรายอื่นซึ่งคณะกรรมการวินิจฉัยเงินกู้เห็นสมควร เป็นผู้ค้ำประกันอย่างน้อย 2 คน ซึ่งผู้ค้ำประกันต้องมีอสังหาริมทรัพย์เป็นของตนเองตามสมควร 	พ่วงองเดียวกับเงินกู้ระยะสั้น

ตารางที่ 25 (ต่อ)

	เงินกู้ระยะสั้น	เงินกู้ระยะปานกลาง
จ. ระยะเวลาใช้คืน	ภายใน 12 เดือน กรณีมีเหตุผลพิเศษ อาจผ่อนผันได้ไม่เกิน 18 เดือน	ภายใน 3 ปี กรณีมีเหตุผลพิเศษอาจผ่อนผันได้ไม่เกิน 5 ปี
ฉ. อัตราดอกเบี้ย	ร้อยละ 12 ต่อปี	ร้อยละ 12 ต่อปี

การพิจารณาให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของกลุ่มเกษตรกร

กลุ่มเกษตรกร จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้สมาชิกดำเนินกิจการร่วมกัน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ดังต่อไปนี้

1. รวบรวมผลผลิตของสมาชิกมาจัดการขายหรือแปรรูปออกขาย
2. จัดหาสิ่งของที่สมาชิกต้องการมาจำหน่าย
3. ส่งเสริมและเผยแพร่วิชาการเกษตร หรือการประกอบอาชีพอย่างอื่นใน

หมู่สมาชิก

4. จัดให้มีการสร้างฉางเพื่อเก็บรักษาผลผลิต
5. ให้เงินกู้หรือสินเชื่อแก่สมาชิก เพื่อการประกอบอาชีพหรือการใช้จ่ายที่เป็นประโยชน์
6. จัดให้มีเครื่องมือ เครื่องจักรกล สำหรับสมาชิกใช้ประโยชน์โดยเสียค่าตอบแทนในราคาพอสมควร
7. ส่งเสริมการประหยัด การช่วยตัวเอง และการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิก
8. ให้การสงเคราะห์แก่สมาชิกและครอบครัวที่ต้องภัยพิบัติ

สำหรับระเบียบในการพิจารณาให้สินเชื่อแก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกรไต่ถาม
ระเบียบเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ขอ กู้ เงินกู้ หลักประกัน ระยะเวลาใช้คืน อัตราดอกเบี้ย
และรายละเอียดอื่น ๆ ไว้ในข้อบังคับของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งจะแสดงไว้ใน ตารางที่ 26

ตารางที่ 26 ระเบียบในการพิจารณาสินเชื่อ เกษตรของ กลุ่มเกษตรกร

	เงินกู้ระยะสั้น	เงินกู้ระยะปานกลาง
ก. คุณสมบัติผู้ขอ	<p>เกษตรกรผู้มีคุณสมบัติตามข้อบังคับ ของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งกลุ่มเกษตร กรรับเป็นสมาชิกแล้ว โดยมีลักษณะ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นบุคคลธรรมดา มีสัญชาติ ไทยและบรรลุนิติภาวะ 2. เป็นผู้ประกอบอาชีพเกษตร กรรมเป็นหลัก และมีภูมิลำเนาอยู่ ในท้องที่ที่กลุ่มเกษตรกรดำเนินกิจ การอยู่ 3. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย 4. ถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ต้อง ไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้ง หมด 5. ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์ที่มีวัตถุประสงค์ ในการให้กู้ยืมเงินในขณะ เดียวกัน และครอบครัวหนึ่งเป็น สมาชิกได้หนึ่งคน 	<p>มีคุณสมบัติ เช่นเดียวกับผู้ขอ เงินระยะสั้น</p>

ตารางที่ 26 (ต่อ)

	เงินกู้ระยะสั้น	เงินกู้ระยะปานกลาง
ข. วัตถุประสงค์เงินกู้	<p>เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานในการเกษตร สำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ เช่น</p> <p>ก. ค่าพันธุ์พืช ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืชและค่าจ้างเกี่ยวกับการเกษตร</p> <p>ข. ค่าใช้จ่ายในการเตรียมเพื่อขยายผลผลิตการเกษตรที่ผู้กู้ผลิตขึ้น</p> <p>ค. ค่าเช่าเกี่ยวกับการเกษตรเฉพาะที่ต้องชำระด้วยเงินสด</p> <p>ง. ค่าภาษีอากรเกี่ยวกับการเกษตร</p> <p>จ. ค่าบริการต่าง ๆ เกี่ยวกับการเกษตร</p> <p>ฉ. ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนตามที่จำเป็น</p>	<p>เพื่อการลงทุนในทรัพย์สินการเกษตร ซึ่งโดยปกติใช้ประโยชน์ได้เกินกว่าฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ เช่น</p> <p>ก. บุกเบิกหรือปรับปรุงที่ดินหรือซื้อที่ดินการเกษตร</p> <p>ข. สร้างหรือปรับปรุงแหล่งน้ำประตูกักน้ำ</p> <p>ค. ทำสวน</p> <p>ง. วางรูปแบบการเกษตรขึ้นใหม่เพื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น</p> <p>จ. ซื้อสัตว์ใช้งานและอุปกรณ์อื่น ๆ เกี่ยวกับการเกษตร</p> <p>ฉ. ซื้อหรือสร้างสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ เกี่ยวกับการเกษตร</p> <p>ช. ลงทุนในการเลี้ยงปศุสัตว์ สัตว์ปีกหรือสัตว์น้ำ</p> <p>ซ. ชำระหนี้สินเดิมเกี่ยวกับการเกษตร</p>
ค. วงเงินกู้	กำหนดจากความเห็นชอบของคณะกรรมการวินิจฉัยเงินกู้ แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 60 แห่ง	กำหนดจากความเห็นชอบของคณะกรรมการวินิจฉัยเงินกู้ โดยคำนึงถึงความต้องการ

	เงินกู้ระยะสั้น	เงินกู้ระยะปานกลาง
<p>ง. หลักประกัน</p>	<p>ราคาประเมินของผลิตผลเฉพาะส่วน เพื่อขายซึ่งผลิตผลด้วยเงินกู้นั้น</p> <p>ประกอบด้วยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ได้จำนองต่อเจ้าหนี้รายอื่น ๆ ซึ่งมีราคาไม่น้อยกว่า 2 เท่าของเงินกู้ แต่ราคาขั้นสูงไม่เกิน 40,000 บาท 2. การค้ำประกันร่วมกันทั้งกลุ่มอย่างลูกหนี้รวม 3. สมาชิกรายอื่นซึ่งคณะกรรมการวินิจฉัยเงินกู้เห็นสมควรเป็นคู่ค้ำประกันอย่างน้อย 2 คน คู่ค้ำประกันต้องมีอสังหาริมทรัพย์เป็นของตนเองตามสมควร 	<p>เงินกู้ตามแผนงานผลิต รายได้และความสามารถในการชำระหนี้ ยกเว้นนำไปชำระหนี้เดิมกู้ได้ไม่เกิน 5,000 บาท ทั้งนี้ขอกเงินกู้ระยะสั้นและระยะปานกลางของผู้รายหนึ่ง ๆ ในขณะใดขณะหนึ่งต้องไม่เกิน 20,000 บาท</p> <p>พ่วงองเดียวกับเงินกู้ระยะสั้น</p>

ตารางที่ 26 (ต่อ)

	เงินกู้ระยะสั้น	เงินกู้ระยะปานกลาง
จ. ระยะเวลาใช้คืน	ภายใน 12 เดือน กรณีมีเหตุผลพิเศษ อาจผ่อนผันได้ไม่เกิน 15 เดือน	กำหนดระยะเวลาการชำระคืน โดยคำนึงถึงอายุการใช้ประโยชน์ของสินทรัพย์ที่ใช้เงินกู้ รายได้และความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ ภายในกำหนด 3 ปี กรณีมีเหตุผลพิเศษอาจผ่อนผันได้ไม่เกิน 5 ปี
ฉ. อัตราดอกเบี้ย	ร้อยละ 12 ต่อปี	ร้อยละ 12 ต่อปี

สรุปได้ว่าสินเชื่อเกษตรกรของสถาบันการเงินมี 3 ประเภท คือ ระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว การให้สินเชื่อมีทั้งประเภทรายบุคคลและประเภทสมาชิกกลุ่ม อัตราดอกเบี้ยประมาณ 12 - 15% หลักประกันประกอบด้วยหลักทรัพย์หรือการค้ำประกันร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งหลักเกณฑ์ในการพิจารณาสินเชื่อของทุกสถาบันการเงินต่างก็คล้ายคลึงกันทั้งสิ้น แต่มีข้อแตกต่างกันบ้างดังนี้คือ

1. สินเชื่อเกษตรกรของธนาคารพาณิชย์และธนาคารเพื่อการเกษตรฯ มี 3 ประเภท คือ ระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว ส่วนสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมี 2 ประเภท คือ ระยะสั้น และระยะปานกลาง

2. การให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ประกอบด้วยสินเชื่อรายบุคคลและสินเชื่อประเภทสมาชิกกลุ่ม แต่สินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรฯ สหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกรมีเฉพาะสินเชื่อประเภทสมาชิกกลุ่ม ทั้งนี้ ผู้ชกู้ต้องขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าและสังกัดอยู่ในกลุ่มลูกค้ากลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

อนึ่ง เกษตรกรที่ประสงค์จะกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรฯ สหกรณ์การเกษตร หรือกลุ่มเกษตรกรสามารถเลือกกู้เงินได้เพียงแหล่งเดียวเท่านั้น

จากการสัมภาษณ์ชาวไร่ร้อยละ 76.5 เชื่อที่ได้รับจากสถาบันการเงินไม่เพียงพอกับความต้องการ และการอนุมัติเงินกู้ล่าช้า เนื่องจากมีระเบียบข้อบังคับมากมาย ชาวไร่ไม่สามารถนำเงินไปใช้ได้ทันเวลาที่ ชาวไร่จึงต้องหันมาพึ่งเงินกู้นอกสถาบันการเงิน

ประเมินผลการกู้เงินจากสถาบันการเงินและนอกสถาบันการเงิน

จากการสัมภาษณ์ชาวไร่ร้อยละ 299 ครอบคลุม พบว่าชาวไร่ร้อยละ 52.5 กู้เงินจากแหล่งเงินกู้นอกสถาบันการเงิน และร้อยละ 47.5 กู้เงินจากสถาบันการเงิน ในจำนวนชาวไร่ที่กู้เงินจากนอกสถาบันการเงินทั้งหมด ชาวไร่ร้อยละ 34.6 กู้จากหัวหน้าโคกค้ำ ร้อยละ 7.6 กู้จากโรงงานน้ำตาล ร้อยละ 5.7 กู้จากญาติ ร้อยละ 3.7 กู้จากเพื่อน ร้อยละ 0.5 กู้จากเจ้าของที่ดิน และร้อยละ 0.4 กู้จากพ่อค้าในท้องถิ่น

ส่วนการกู้จากสถาบันการเงินนั้น ชาวไร่ร้อยละ 76.5 กู้จากสหกรณ์การเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตรฯ ธนาคารพาณิชย์ และกลุ่มเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 22.8, 12.5, 11.7 และ 0.5 ของจำนวนชาวไร่ที่กู้ทั้งหมด ตามลำดับ

ตารางที่ 27 แหล่งเงินทุนของชาวไร่ร้อยละและอัตราดอกเบี้ย

แหล่งเงินทุน	อัตราร้อยละของ ชาวไร่ที่กู้เงิน	อัตราดอกเบี้ย เป็นรายปี (เฉลี่ย) (ร้อยละ)
<u>สถาบันการเงิน</u>	<u>47.5</u>	
สหกรณ์การเกษตร	22.8	12.0
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)	12.5	12.0
ธนาคารพาณิชย์	11.7	14.5
กลุ่มเกษตรกร	0.5	12.0
<u>นอกสถาบันการเงิน</u>	<u>52.5</u>	
หัวหน้าโควต้า	34.6	26.6
โรงงานน้ำตาล	7.6	14.3
ญาติ	5.7	32.3
เพื่อน	3.7	24.8
เจ้าของที่ดิน	0.5	60.0
พ่อค้าในท้องถิ่น	0.4	24.0

ตารางที่ 27 แสดงให้เห็นว่าชาวไร่ร้อยละส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 34.6 กู้เงินจากหัวหน้าโควต้า การที่ชาวไร่เลือกกู้จากแหล่งดังกล่าวมาก เพราะต่างก็มีส่วนในผลประโยชน์ร่วมกันคือ

หัวหน้าโควต้า จะได้ผลประโยชน์จาก "ค่าหัวตัน" มากน้อยตามปริมาณอ้อยที่จัดส่งเข้าโรงงาน ดังนั้นหัวหน้าโควต้าจะพยายามให้ "เงินเกี้ยว" แก่ชาวไร่ที่ไม่มีโควต้าของตนเองให้มากที่สุด เพื่อที่จะได้อ้อยเพียงพอกับปริมาณที่ได้ตกลงไว้กับโรงงานน้ำตาล

ชาวไร่อ้อย จะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. การกู้จากหัวหน้าโคกตำ ส่วนใหญ่เป็นการกู้ที่ไม่มีหลักประกัน ผู้ให้กู้เพียงแต่ดูว่าผู้กู้ทำไร่อ้อยจริงตามจำนวนที่แจ้งไว้หรือไม่ แล้วก็ตกลงให้กู้กันเลย
2. การกู้ดังกล่าว ไม่มีระเบียบข้อบังคับ สะดวก และไม่ยุ่งยาก
3. ในฤดูตัดอ้อยจะมีการแย่งกันจ้างแรงงานตัดอ้อยและจ้างรถบรรทุกอ้อยกันมาก โดยเฉพาะแรงงานนั้น ชาวไร่อ้อยขนาดเล็กจะหาคนงานได้ยากกว่าชาวไร่อ้อยขนาดใหญ่ที่มีเงินทุนมากกว่า เนื่องจากไม่มีทุนเพียงพอที่จะไปรับแรงงานจากท้องถิ่นอื่น แต่ถ้าวางไร่กู้เงินจากหัวหน้าโคกตำ เมื่อถึงฤดูตัดอ้อย หัวหน้าโคกตำจะหาคนงานตัดอ้อยและรถบรรทุกมาขนส่งอ้อยไปโรงงานได้ทันกับความต้องการ
4. สามารถกู้ได้ไม่จำกัดเวลา

สำหรับการกู้จากสถาบันการเงินต่าง ๆ มีเพียง 47.5 % เท่านั้น จากการสอบถามพอจะสรุปได้ว่า ชาวไร่รายใหญ่ที่มีฐานะดีมีกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ ส่วนชาวไร่รายย่อยที่ทำการเพาะปลูกน้อยจะรวมกลุ่มกันกู้จากสหกรณ์การเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตรฯ และกลุ่มเกษตรกร

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรชาวไร่อ้อยที่ไม่กู้เงินจากสถาบันการเงินนั้น พบว่ามีปัญหาต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. ไม่มีหลักทรัพย์สินค้ำประกันร้อยละ 36.7
2. ชาวไร่อ้อยร้อยละ 23.5 เห็นว่าสถาบันการเงินอนุมัติเงินกู้ต่ำ และปริมาณเงินให้กู้ไม่เพียงพอกับความต้องการ
3. ชาวไร่อ้อยร้อยละ 21.3 เห็นว่าการกู้เงินจากสถาบันการเงินมีความยุ่งยากสับสน เนื่องจากมีระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มากมาย
4. ชาวไร่อ้อยร้อยละ 11.7 ไม่เคยรู้เรื่องการกู้เงินจากสถาบันการเงิน เพราะไม่มีผู้ใดมาแนะนำรายละเอียดเกี่ยวกับการกู้

5. ชาวไร่ร้อยละ 4.8 เห็นว่าสถาบันการเงินที่ราคาหลักทรัพย์ต่ำกว่าที่เป็นจริงมากเกินไป การกู้เงินจากแหล่งนี้ทำให้ขาดงานและรถบรรทุกได้ยาก
6. ชาวไร่ร้อยละ 2.0 เกรงว่าจะโดนยึดหลักทรัพย์ ถ้าไม่สามารถคืนเงินกู้ได้ตามกำหนดเวลา